

Суржикова Ю.С.

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини**

**Структурні особливості дієслівних конверсивів у сучасній
англійській мові**

Явище конверсії, існування якого безперечно визнається на різних рівнях мови, є недостатньо дослідженим, що і зумовлює необхідність його більш глибокого і детального вивчення, актуалізуючи необхідність здійснення дослідження такого виду, яку розглядалося в наукових статтях та дисертаційних роботах Ш. Баллі, О. Есперсена, Дж. Лайонза, Ч. Філмора, З. Харіса, Ю. Апресяна, Л. Новікова, О. Ільїнської та ін.

Враховуючи розмаїття явища конверсії на різних рівнях мови, здається за доцільне звернутися до достатньо поширеного виду конверсії, а саме конверсії на рівні частин мови. В цій групі на особливу увагу заслуговують дієслівні конверсиви, які становлять достатньо вживаний прошарок конвертованих слів, що і зумовлює формування мети дослідження, яка полягає в дослідженні особливостей функціонування дієслівних конверсивів у сучасній англійській мові.

Об'єкт дослідження становлять дієслівні конверсиви сучасної англійської мови.

Предмет дослідження - структурні особливості найбільш продуктивних дієслівних конверсивів у сучасній англійській мові.

Сформульовані предмет і об'єкт уможливають формулювання таких завдань:

- розглянути підходи до визначення поняття «конверсія на рівні частин мови» у сучасній лінгвістиці;
- визначити співвідношення між готовими та словотвірними дієслівними конверсивами;
- проаналізувати особливості словотвірних засобів, найбільш продуктивних при утворенні дієслівних конверсивів.

Говорячи про конверсію на рівні частин мови, слід виходити з положення про те, що частини мови є невід'ємними характеристиками мовної системи. Особливістю розгляду такої конверсії на сучасному етапі є врахування кардинальних змін, які сталися в галузі теоретичної лінгвістики з середини 60-х років, що

допомагає розглядати різноманітні поняття з нових, дещо ускладнених позицій.

Аналіз показує, що конвертна лексика зустрічається серед таких самостійних частин мови як іменники, прикметники, прислівники у вищому ступені та дієслова. Цікаво відзначити, що конверсиви можна спостерігати і серед службових частин мови, таких як прийменники і сполучники.

Було б некоректним сказати, що існуючі в мові конверсиви обмежуються лише так званими «готовими» конверсивами. Їх кількість і нові види постійно поповнюються за рахунок продуктивних засобів словотвору, що є особливо динамічним процесом в сучасній англійській мові.

Дієслова представляють собою розряд частин мови, яким найбільш притаманне явище конверсії. Дієслово ретельно вивчалось провідними лінгвістами, такими як Ш. Баллі і Дж. Лайонз. За визначенням Ц. Голуб дієслово – це частина мови, яка описується як «найскладніша і найбільш ємка, до того ж воно акумулює величезну силу експресії, оскільки має широкі можливості опису життя у його розвитку, русі» [1, 288].

Дієслівна лексика англійської мови багата на повнозначні лексичні конверсиви.

Напр. *to sell – to buy, to take – to give, to borrow – to lend, to send – to receive, to ask – to answer, to give a task to smb – to get a task from smb, to have at one's disposal – to be at one's disposal.*

Ці конверсиви реалізуються, як правило, на рівні висловлювання.

Напр. *John lent Peter some money – Peter borrowed some money from John.*

Наведені приклади демонструють уже існуючі в мові конверсиви.

Однак в процесі розвитку мови дієслово виробило особливу конверсну форму - форму активного і пасивного стану. Будь-яка достатньо розвинена мова має як один з регулярних способів словотвору конверсивів становий засіб. Цілком зрозумілим є той факт, що сучасна англійська мова має розгалужену систему конверсивів саме завдяки цьому засобу.

Напр. *The car has been driven by Leslie. – Leslie has driven the car.*

The conference was held by ecologists. – Ecologists held the conference.

The letter is being written by Sarah. – Sarah is writing the letter.

В усіх цих конверсних парах відсутня денотативна тотожність. Дієслова 'to drive', 'to hold', 'to write' описують конкретну дію, яка здійснюється її виконавцем, в той час як , 'to be driven', 'to be held',

'*to be written*' описують дію, в якій її виконавець є лише об'єктом, а тому в ситуації немає двох рівноцінних виконавців.

Дієслова часто виступають членами конвертних пар «дієслово-іменник». Згідно з теорією Балтейро [2, 106] «цей тип конверсії використовується лише з метою забезпечення виразності мовлення». З точки зору семантики вербалізовані іменники можуть означати стан, дію, предмет дії, об'єкт дії, інструмент дії, спосіб дії та місце дії. Напр. (а) *desire, hit, answer, coach, wrap, walk, retreat*; (б) *a call-down, a hold-up, a mix-up*

Подібно до процесу субстантивзації дієслова може відбуватися процес вербалізації іменника.

У випадку (а) прості дієслова перетворюються на іменники, в той час як випадок (б) демонструє фразові конструкції, утворені з дієслова та прислівника, які функціонують як іменник

Напр. *a call-down* означає «догана», *a hold-up* - «пограбування», *mix-up* - «плутанина».

Іншим цікавим випадком конверсії є конверсія типу «дієслово - прийменник», хоча в сучасній лінгвістиці цей тип конверсії вважається досить сумнівним. Однак, безумовно, існує чимало випадків, коли дієслова і дієприкметникові форми дієслів перетворюються на прийменники, таким чином підлягаючи процесу конверсії.

Напр. *past, during, barring, including, notwithstanding, concerning, regarding, according to*

Наведені приклади засвідчують досить поширене вживання дієслівної конверсії в сучасній англійській мові, згідно з аналізом, здійсненим Кортманом і Конігом [3, 687-688] У найбільш поширених випадках конвертовані дієслова, перетворившись на прийменники, означають категорії простору, часу, включення, виключення та відношення. Крім того, існують менш поширені випадки прийменників конвертованих з дієслів.

Напр. *owing to, considering, failing*

Отже, наведені приклади демонструють достатньо широкий діапазон дієслівної конверсії. При цьому можна дійти висновку, що існуючі види конверсивів можна умовно поділити на дві групи – поширені і рідкісні. Перша група є достатньо продуктивною і широко вживаною в сучасній англійській мові, в той час як друга група зустрічається лише спорадично, будучи, в більшості випадків, авторським варіантом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб, Ц. Б. Стилистика русского языка. - М.: Рольф, 2001. - 448 с.
2. Balteiro, Isabel (2007) A Contribution to the study of conversion in English. Münster : Waxmann.
3. Kortmann, Bernd & Ekkehard Koenig (1992) „Categorial Reanalysis: the Case of Deverbal Prepositions“. *Linguistics* 30: 671-697.